

Nemere István

A gyilkos kém

A KGB ügynöke a CIA-ben

adamo books kiadó

Nemere István
A gyilkos kém

A KGB ügynöke a CIA-ben

Kiadó: Adamo Books Kft.

<http://adamobooks.com>

Felelős kiadó: ADAMO BOOKS KFT. ügyvezetője

Copyright © ADAMO BOOKS KFT.

Budapest, 2021

ISBN: 978-963-453-812-7

Tartalomjegyzék

Előszó helyett	4
1. A kezdet kezdetén volt a nő	6
2. Aztán jött egy másik nő	24
3. „Nagy elődök” nyomában	45
4. Rick elszánja magát	65
5. Pénzt és életet	83
6. A nagy vérengzés kezdete	103
7. Most már nincs megállás!	124
8. A nyomozás	148
9. Folytatódik a végzetes játszma	167
10. Az utolsó lépések	186

Előszó helyett

Sajnos nem tehetünk úgy, mint az igazi krimikben szokták - hogy a gyilkos személyére csak az utolsó lapon derüljön fény. Itt már az első pillanattól kezdve tudhatja az olvasó, ki a bűnös. Hiszen annakidején a média nagy teljedelemben és alapos hírveréssel számolt be erről a szégyenteljes, egyben felháborító esetről. Amikor sok-sok éves káros tevékenysége után elfogták az embert, akiről ez a könyv szól - mindenki azonnal „gyilkos kémnek” nevezte őt. Való igaz, az emberiség történetének utolsó pár ezer évében alig volt még hozzá hasonló.

A kémnek igen sok ember vére száradt a lelkén, mire leleplezték. Kétségtelen „eredményeként” büszkélkedhetett el azzal, hogy ténykedése nyomán szétesett és tragikusan megsemmisült az Egyesült Államok által a Szovjetunióban évtizedeken át gondosan felépített kémhálózat.

Ez az ember akkor sem hagyta abba az árulást, amikor megbízóinak állama, a Szovjetunió megszűnt létezni. Lélegzetvételnyi idő sem kellett hozzá, hogy azonnal átváltson ugyanazon ország következő uraira, azok megbízását teljesítse. Hosszú tevékenységével, azzal sok embert távolított el az élők világából.

Amit most olvasni fognak, az a titkosszolgálatok történetében folytatott leghosszabb és legkiterjedtebb „razzia” volt. Egy háló sokszoros kivetése abban a reményben, hogy végre benne marad majd az a veszedelmes ragadozó hal, amelynek-akinek kilétét sokáig - túl sokáig - nem ismerte senki.

Egyben azt is megtudhatják majd, milyen elemi hibákat képes elkövetni a világ egyik legjobb - vagy csak annak tartott? - titkosszolgálat, mennyire nem képes felismerni a saját kebelén melengetett kígyót. Megtudják majd, hogyan ment tönkre körülbelül száz kémakció és hogyan bukott le és vesztette életét csaknem húsz ügynök - nem a saját hibájából. Egyszóval

megismerik majd ennek a velejéig romlott embernek egész életét és mindazt, amit elkövetett a szabad világ ellen.

1. A kezdet kezdetén volt a nő

Rick Ames családi vonalon került be a CIA-hez.

Az apja is annál a titkosszolgálatnál dolgozott, amely az idők során az egyik legnagyobbá nőtte ki magát, különösen a hidegháború évtizedei alatt. A mai olvasók már egyáltalán nem biztos, hogy ismerik azt a kort.

A világ az 1940-es évek végétől egészen az 1980-asok végéig, tehát körülbelül négy évtizeden keresztül két egymással szembenálló nagy tömbre oszlott. Az egyik oldalon volt a Nyugat, amely általában a kapitalista gazdasági rendet követte. Az államformákkal már nem volt ilyen egyértelmű a helyzet, mert kapitalizmus volt a fényes és igazi demokráciákban (USA, Nagy-Britannia, Franciaország és még vagy harminc ország), a fél-demokráciákban és a rettenetes diktatúrákban is. A kapitalista országok között akadtak gazdagok és szegények is - a kommunista államok között azonban csak szegények akadtak. Ennek több oka volt. Az egyik az, hogy a legjobb marxi „tanokat” követve a keleti országokban a valóságot igyekeztek az elméletekhez hajlítani, ami természetesen permanens gazdasági válságokat okozott, a nép nyomorgott. Mindezt ráadásul azzal is megfajelték, hogy hihetetlenül nagy hadseregeket tartottak fenn az állítólagos kapitalista „fenyegetésre” hivatkozva, amely miatt ők úgymond erre kényszerültek. Pedig ha komolyan veszik a világot, amelyben éltek, tudniok kellett volna: demokratikus országok nem indítanak háborút más országok ellen csak azért, mert az ottani emberek nem úgy élnek, mint ők, mert nem azokat az eszméket követik, amelyeket ők. Ez éppen a nem-demokratikus országok szokása, vagyis a nyugati szabad világgal fegyverkezett és állt készenlétben, nehogy a Szovjetunió, Kína és a többi diktatúra rátámadjon.

A keleti tömb országai szinte kivétel nélkül a Szovjetuniót követték, parancsaikat Moszkvából kapták. A legtöbb nyugati országban működő kommunista párt és a baloldali szervezetek is

onnan kapták a működésüket lehetővé tevő pénzt és az irányítást. Ily módon a Nyugatnak nem volt könnyű dolga, hiszen több fronton is helyt kellett állnia. Az igazán demokratikus erőket saját országaikon belül is hátba támadhatta Moszkva és ezt gyakorta meg is tette.

A keleti nyomort okozta továbbá az a másutt elképzelhetetlen méretű erőszakszervezet, amit kiépítettek saját lakosságuk féken tartására, megfélemlítésére. Ismeretes, hogy a Szovjetunióban az 1930-as évektől egészen az 1980-as évek végéig, tehát csaknem hat évtizeden át több tízezer koncentrációs tábor létezett, amelyekben nem csak közönséges bűnözőket, de sok százezer politikai foglyot is őriztek, kényszermunkára fogtak, és különféle módszerekkel fizikailag megsemmisítettek. A náci haláltáborokkal összevethető viszonyok között sokkal hosszabb időszak alatt sokkal több embert tettek el így láb alól a Kreml urai.

Ez a belügyi hadsereg, az élet összes területére kiterjedő belső kémszolgálat és a külföldre kiküldött sok ezer ügynök és a nap mint nap folytatott akciók rengeteg pénzbe kerültek. Többek között ez is okozta aztán - a másutt elképzelhetetlen méretű hadikiadások mellett - hogy a Szovjetunió az 1980-as évek végére gazdaságilag összeomlott, majd részben politikailag is megsemmisült. Nem is szólva az ideológiáról. Ma már aligha él olyan ember a földön, aki még komolyan hiheti, hogy a Marx, Engels, Lenin, Sztálin és bárki más által hirdetett „szocializmus” és „kommunizmus” megvalósítható. Mint annyi más hamis eszme, ez is végleg megbukott. Ettől függetlenül fennmaradtak még azok a kommunista országok, amelyek lakosságát különféle módszerekkel továbbra is elzárják a külföld és az ottani információk, hatások elől, és egy erőszakos elit tartja az állampolgárokat kisebb vagy nagyobb, de általában országnyi méretű börtönökben (Kína, Észak-Korea, Vietnam, Kuba stb.)

A második világháború alatt és után a Szovjetunió sikeresen ellopnia az Egyesült Államok és Nagy-Britannia atomtitkait -- egyszerűbben fogalmazva a nukleáris bombák gyártásának technológiai leírását. Ezzel alig négy éves késéssel a Szovjetunió is lett atombombája. Majd ugyanilyen akciók

során megszerezték a hidrogénbomba gyártási titkait is, és attól kezdve már azzal a félelmetes fegyverrel is rendelkeztek.

Ezek után szinte természetes, hogy kialakult egyféle állóháború. Mivel úgy Washingtonban, mint Moszkvában felfogták: olyan fegyvert tartanak a markukban, amelyet igazából nem is lehet bevetni - hát más frontokon folytatták a küzdelmet.

Több front alakult ki. Az egyik a kémek mindennapos harca volt. Akkortájt az összes nagyhatalom összes létező nagykövetségén ültek a kémek és diplomata-útlevéllal a zsebükben élvezve a mentességet, dolgoztak. De ez csak az egyik lehetséges csatatér volt. Sokkal komolyabbnak mutatkozott a harmadik világ felfegyverzése és egymás ellen fordítása. Például 1960-61-ben, amikor az európai gyarmatosítók (angolok, franciák, spanyolok és portugálok) visszavonulása után csak Afrikában több mint 50 (!) új állam keletkezett, és Latin-Amerikában is - a szovjetek igyekeztek az elmaradott országok analfabéta és igen szegény lakosságát a kapitalizmus mint olyan, konkrétan pedig a nyugati hatalmak, elsősorban persze az Egyesült Államok ellen hangolni. Kirobbantottak akkortájt olyan „forradalmakat” is, amelyek a mai napig tartanak (Kolumbia, Salvador, Angola, Szudán stb.) A felállás mindenütt hasonló volt - vagy szovjet, vagy kínai „tanácsadók” jelentek meg az új kormány mellett, Moszkva és Peking mérhetetlen segítségét ígérgették, no persze nem a földművelés vagy a kultúra vagy az egészségügy területén, hanem a harcászati kiképzés és az új hadseregek felfegyverzése terén. Köteteket lehetne írni arról, mit műveit Moszkva egyetértésével Fidel Castro a latin-amerikai földrészen és több afrikai országban is azért, hogy mindenhová exportálja a „forradalmat” - vagyis a marxista eszméket. Moszkva kimondott célja volt, hogy minél több ország álljon az ő oldalára és ezáltal elgyengítse Amerikát, hogy aztán elfoglalhassa az egész világot. Ismétlem, ez nem valamiféle antikommunista képzelgés - aki még emlékezik a szóban forgó évtizedekre, az tudja, hogy ez deklarált célja volt a kommunista diktatúráknak. Nem is tagadták, hogy a fő cél a kapitalizmus legyőzése...

Nos, egy ilyen világban nőtt fel Rick, vagyis Aldrich Ames. Az apja a CIA, az amerikai külföldi hírszerző ügynökség, a Central Intelligence Agency munkatársa volt és szinte természetes, hogy a fiát is „megfertőzte” ezzel a munkával, a szakmával.

Bár ez - ki kell jelentenünk - nem volt könnyű feladat. A fiatal kamaszfiú Rick ugyanis egészen másféle életről ábrándozott. Nem is örült túlságosan, amikor az apja - ugyan nagyon művelt, de részeges, kötekedő alak, akinek a lehető legrosszabb renoméja volt a CIA-nél - éppen a titkosszolgálat felé egyengette az ő útját is.

Aldrich Hazen Ames 1941. július 26-án született egy Wisconsin állambeli kisvárosban.

Apja akkor már három éve nős volt. Mint az oly gyakran megesik, a magas és jóképű történelemtanár egyik tanítványát vette feleségül. Az idősebb Ames mellesleg abban a vidéki porfészekben alighanem afféle Casanova-szerepben tündökölt, talán még a nősülése után is. Haja korán őszült és mint tudjuk, egy őszes halánték a harmincas férfit is a valóságosnál megbízhatóbb, stabilabb, érettebb partnernek sejtetheti.

Azt beszélték később, a történelemtanár úr élt is a lehetőségeivel. De persze egy vidéki kisvárosban azért nem rúghatott ki a hámból egy bizonyos, megkövetelt puritán szint felett, hisz akkor az állásával játszott volna.

Carleton Ames professzor úrnak volt egy másik, sokkal nagyobb szenvedélye: a Távol-Kelet. Egész addigi életét e táj tanulmányozásának szentelte, bár addig legjobb tudomásunk szerint nem is járt ott. Mint régi pedagóguscsalád tagja (apja a helybeli „college”, afféle főiskola igazgatója volt) sokat megengedhetett magának, ami a tanulást illeti. Megkapott hát minden drága könyvet, ami a távol-keleti országokkal foglalkozott és a férfi csakugyan elmélyedt ebben a témában.

Ames anyja tehát apja tanítványa volt, de persze mire a házasságra került a sor, a csinos falusi kislány maga is angolt tanított egy helybeli középiskolában. Mindezt azért ábrázoltuk

ilyen részletesen, hogy lássák: soha nem lehet tudni, ki milyen környezetben válik... gyilkossá. Vagy úgymondhatnánk, egy szakmáján keresztül sorozatgyilkosságokat végrehajtó intelligens, az államnak dolgozó hivatalnokká...

Ha akkor valaki azt mondja: Rickyből - mert gyermekként a család így szólította Amest - híres kém lesz, hát feltehetően jót nevettek volna. Soha semmi „James Bond”-os nem volt benne. Már a fizikuma sem tette volna őt alkalmassá arra, hogy macskaügyességgel másszon, kússzon, harcoljon és győzzön (ahogyan a háborús években és később a kémeket elképzelték). Ricky-Aldrich ugyanis rövidlátó volt és kisfiúként csaknem szódásüvegvastagságú nehéz szemüveget cipelt az orrán. Nem is sportolt semmit, ami viszont Amerikában már akkor is feltűnést keltett. Ott ugyanis mindmáig elvárják minden gyerektől, hogy űzzön valamilyen sportot - a legtöbb középiskolában egyenesen kötelező ilyent választani.

De hát az a negyvenes évek vége, majd az ötvenes évek eleje volt. Ricky csak egyetlen sportágban jeleskedett, és ez a sakk volt. Ebben szép sorban legyőzte előbb a hasonló korú barátait, aztán a szomszédokat és mindenki mást. Mégis, a leginkább olvasni szeretett. Nagy szerencséjére ezt a család is támogatta - érthető okokból a pedagógus szülők is rengeteget olvastak. Míg apja hideg volt és elutasító magatartású, fiához is általában rideg - az anyja éppen ellenkezőleg, meleg és megengedő, féltő gondoskodással vette körül a gyerekeket és gondosan irányította is őt, mit olvasson. Miközben a vele egykorú társai és barátai valahol a labdát kergették vagy úszni mentek a folyóra, Ricky Ames angol klasszikusokat olvasott. És ami talán furcsának hat - megkedvelte őket, egyáltalán nem érezte, hogy elvesztegetné az idejét. Jól érezte magát így és eszébe sem jutott, hogy ő is csavaroghatna a többiekkel. Az az életmód nem hiányzott neki.

Persze ahogyan az lenni szokott: megjött ennek a böjtje. A fiatal kamasz megtanult viselkedni társaságban - csak éppen társasága nem akadt. Magába forduló lett, magányos, és ezért nem igazán találta meg a helyét a felnőttek társadalmában. Akkor

sem, amikor már szinte felnőtt hozzájuk. Viszont nagyon hálás tudott lenni, ha valaki barátsággal közeledett hozzá. Azt mondják, akik ismerték - mondhatni ismerik, hiszen Ames ma is él (a börtönben) - hogy talán annakidején az ellenség is így közelített hozzá és Ames hálásan fogadta el a feléje nyújtott kezét?

Ha nem történik vele semmi, minden bizonnyal tudóssá lett volna ő is. Feltehetően éppen angol irodalmat tanított volna valamelyik vidéki főiskolán, jobb esetben egyetemen és az akadémiai környezet lett volna az, ahol jól érzi magát. Ahol a valódi helyére került volna.

Ám nem így történt, és ennek vagy a véletlen, vagy az apja - vagy ezek ketten az okai.

Az 1950-es évek elején, mint tudjuk, a kommunisták megtámadták Koreát és igyekeztek azt kiszakítani a szabad országok közül. Mint ahogyan e fejezet elején írtuk, a hidegháború zajlott, de akkor még kissé „forróbb” formában - mint valódi, igazi gyilkos háború a koreai félsziget frontjain. Ugyanakkor más ázsiai államok is mozgolódtak. Ott volt Kína, amely nem hivatalosan részt vett ebben a háborúban (a Szovjetunió is), és számos amerikai kormány szervnek hirtelen szüksége lett olyan emberekre, akik jól ismerik a világnak ezt a részét.

A CIA is körülnézett villámsebességgel, szakértőket keresve. Jó amerikai szokás szerint ha valamihez érteni kell, akkor általában az adott témával régebben foglalkozó egyetemi tanárok között néznek szét. Nagyon sok ex-professzor cserélte fel a katedrát minisztériumi, titkosszolgálati, diplomáciai, kormányzati állással az elmúlt fél évszázadban.

Ez a folyamat különben akkor indult el. A CIA szemet vetett hát Carleton Ames-re is, mint távol-keleti szakértőre. Tudták róla, hogy számos munkát adott ki e témában és szerte a nagy országban őt tartották a kérdéscsoport, a világtáj egyik ismerőjének. Ám ekkor az éppen öt éve működő hírszerző szervezet - a „Cég”, ahogyan általában nevezték a bennfentesek - nagyon komolyan gondolták a dolgot. Egy nem is túl hosszú tanfolyam után Ames professzort egész családjával együtt

átdobták Ázsiába és Rangoonban telepedhettek le. Burma nem túl régen volt még független, pezsgett az élet az ország fővárosában és különösen az ott élő külföldieknek ment jól a soruk. Ricky Ames végre olyan országban élhetett, ahol nem ismerték a telet és sohasem láttak havat. Ráadásul olyan volt az egész történet, akár a mesében: valakik egyszerre csak - hipp-hopp! - elrepítették őket az örökös virágillattól terhes szubtrópusi éghajlatra, a rendelkezésükre bocsátottak egy kisebb „palotát” és számos szolgát. Már semmivel sem kellett törődnie, ezek után Rickynek a szemetet sem kellett kivinnie, minden munkát ázsiai szolgák végeztek, helyette is.

A kisfiú ekkor tizenkettedik évében volt. Apja tudta, hogy komoly gyerek, és ebben az idegen környezetben amúgy sem lenne kinek elárulnia a nagy titkot. Hát egy napon feltárta előtte az egész háttérét. Beszélt a CIA-ről, erről a csodálatos szervezetről, amely szerte a világban elhelyezte embereit és mindenütt vigyázza a szabadságot (lehet, akkoriban még Ames professzor úr is szentül hitte ezt). Elmondta, hogy a CIA éppen öt évvel korábban alakult meg és már nagy szükség volt rá, mert a nagy és félelmetes ellenségek, mint a szovjetek, a kínaiak és mások már régen ki-és átnyújtották csápjaikat az Egyesült Államok és a szabad világ területére. Aztán beavatta fiát, hogy apja is része ennek a kis világnak. Ne tévesszen meg - mondta a férfi, Aldrich Ames későbbi visszaemlékezései szerint - hogy engem itt tudósnek hisznek, de voltaképpen kém vagyok, ez az igazi munkám.

Hivatalosan az idősebb Ames csakugyan olyan tudósnek tűnt, aki ösztöndíjat kapott az Államokban arra, hogy egy könyvet írjon Délkelet-Ázsiáról. Ezenközben valóban gyűjtött adatokat, nem is keveset — csak hát abból sohasem lett könyv. Inkább sok száz részletes jelentés, amelyek végül a CIA ázsiai osztályán a főnökök asztalára került.

Emellett a professzor-kém élte a maga életét. Bizony gyakorta kiürített egy-egy palackot, házsártos és veszekedős volt, kollégáit sem kímélte. Nem volt jó híre Rangoonban, az egyszer biztos.

Mindamellett a CIA eltúrte ezt az életmódot, sejtetően azért, mert Ames volt a legjobb emberük azon a vidéken és kétségtelen szakértelmére szükségük volt. Az Ázsia-szakértők akkoriban még nem tolokodtak oly fölös számban az USA-ban, mint manapság, és közülük is igen kevés egyezett bele abba, hogy egy kémszolgálatnak dolgozzon. Annál mindegyik többre tartotta magát...

Az olvasó nyilván nem tudja, de a kémszolgálatoknál az a szokás: ha egy munkatárs már elég sok időt eltöltött a berkeken belül, akkor egy kicsit „megsokkolják”. Ez a „sokkolás” lehet egészen ártatlan jellegű, de lehet éppenséggel életbevágó is. Attól függően persze, hogy az illető mennyire lett fontos láncszem, mennyire jelentős csavar a nagy gépezetben, próbára teszik. Van, akit csak kellemesen birizgálnak, egy kicsit felrázzák vagy éppen haragra geijesztk - van, akit viszont alaposan „felráznak”. Nem ritka, hogy egészen komoly próbának vetik alá: például felbukkan mellette egy ellenséges ügynök, aki kísérletet tesz arra, hogy őt beszervezze, az ellenség oldalára állítsa. Ha férfi az illető, hát egyszercsak felbukkan egy bombázó nő és előbb elcsábítja mint férfit, aztán megpróbálja rávenni - csábítással vagy kényszerítéssel - hogy tagadja meg eddigi életét és dolgozzon mostantól mint kettős ügynök - az ellenségnek. Ha a szóban forgó ügynök nem jelenti azonnal a főnökeinek az ügyet, ha habozik, ha gondolkodik és hallgat, már baj van. Ha pedig igent mond a csábítónak, vége is. Ahogyan a szakmai zsargonban mondogatni szokták, „ballisztikus pályán távozik a Cégtől”, vagyis kirúgják. És még örülhet, ha ennyivel megússza. Hiszen ő voltaképpen frontharcos, katona, aki felesküdt az államra, a hazára, és azt elárulta. Háború esetén az ilyesmiért főbe is lövethetik és volt már példa ilyesmire (no nem a CIA-nál, mert azt csak 1947-ben alapították).

Ha viszont sikerrel kiállja a próbát és azonnal jelenti feletteseinek, hogy megkörnyékezték és közli azt is, hol fog a

legközelebb ismét találkozni azzal a hölgygel - ellenséges ügynökkel – akkor kiállta a próbát és több ilyenre feltehetően már többször nem kerül sor.

Megesik az is, hogy anyagi vagy egyéb gondok elé állítják és figyelik, hogyan reagál. Mindenképpen ki kell szűrnie a belső elhárításnak azokat az ügynököket, akik egy ugyanilyen, ámde valódi, az ellenség által létrehozott helyzetben nem maradnának lojálisak a CIA-hez.

Carleton Ames professzorral szemben más módszerhez folyamodtak. Szembesítették öt valódi énjével - vagyis a rangooni kollégák róla adott jellemzésével. Más szóval megmutatták neki, mi került be a személyi lapjára a Rangoonban töltött évek alatt.

Hát ez is egy sokk volt, az biztos. Ames megtudta, hogy - idézem megbízható forrásból, szó szerint: – *nincs egyetlen olyan jó tulajdonsága sem, amely ellensúlyozhatná rossz tulajdonságait. Arra sincs semmi remény, hogy valaha is megjavuljon...* Hát ez bizony nem szép. A részletesebb indoklásban felolvasták a rangooni CIA-főnök beszámolóját arról, hányszor itta le magát Ames és milyen gyenge eredményeket mutatott fel az ügynöktoborzás területén. Végző soron egy alkoholista ballasztnak tartották, aki ugyan ért a délkelet-ázsiai térség problémáihoz, mégis igen megterhelő tud lenni a CIA számára. A végén pedig a rangooni vezetés megkérdőjelezte a washingtoni főnökök ítélőképességét, ha képesek voltak ezt az embert odavezényelni „terepmunkára”...

A sokk hatásos volt - mindkét oldal számára. Ames szembesült azzal, milyennek látják öt kollégái és munkáját hogyan értékelik a főnökök. Ugyanakkor igaza volt abban, amikor jelezte: öt nem ügynöktoborzónak vették fel, hanem szakértőnek, abban pedig jó akkor is, ha időnként a pohár (a palack...) fenekére néz. Mivel feltehetően ott és akkor nem akadt másik olyan jó szakértő, aki átvehette volna a helyét, hát a főnökség végül is elfogadta Ames védekezését és minden maradt a régiben. Valahogyan túltették

magukat azon is, hogy a tisztek rangsorában - egy bizonyos szolgálati értékskála szerint Rangoonban Ames volt a legutolsó. Annál kevesebb jó pontot már nem is lehetett összeszedni, amennyi neki volt.

Mégis hagyták hát a cégnél tovább dolgozni, de nem Rangoonban. Mivel akkoriban éppen az volt a CIA célja, hogy minél többen dolgozzanak nála - a létszám mágikusan hatott a kongresszusra, amikor a titkosszolgálat éves költségvetését kellett megszavaztatni! - hát nem szabadultak meg az alkoholista ügynöktől, hazahívták az USA-ba és ott elemző lett annál a csoportnál, amely folyton szovjet kémeket keresett a CIA-n belül.

Nos, az apa erről is sokat mesélt kamasz fiának. A kisebbik Ames úgy nőtt fel, hogy szinte szünet nélkül kémekről, titkosszolgálatokról, ügynöki munkáról, elemzésekről hallott.

Ricky - később Rich - a nyári vakáció alatt afféle diákmunkára is a... CIA-nél jelentkezett! Apja kiadós segítségével, természetesen. Ugyanakkor a fiút egy csöppet sem vonzotta az ügynöki munka. Olvasmányai hatására a színház kezdte érdekelni, játszott is az iskolai színtársulatban és egyre komolyabban forgatta fejében a gondolatot, hogy rendező lesz belőle. Közben komikus szerepekben is fellépett és végre figyeltek rá, nevettek, ha viccesét mondott, sőt tapsoltak is neki. Az eddig oly magába zárkózó, magányos gyerekekben ez valóságos gátakat tört át és addig nem is sejtett energiákat szabadított fel.

Tizenhét évesen - 1959-et írtak akkor - beiratkozott a chicagói egyetemre és mindezt ott is folytatta. Rengeteget járt színházba, részt vett a kabarék és kisebb diák-színtársulatok munkájában. Amúgy „elméletileg” a történelem-szakra jelentkezett, járt is oda valamennyit, de már a második évben elbukta vizsgáit, hiszen folyton csak a színházzal foglalkozott. Csak az a baj, hogy mint színész is megbukott egy sokat ígérő darabban. Végül úgy tűnt, lemond a színész karrierről és egy rendező asszisztenseként kezdett dolgozni. Ám hamarosan ennek is vége lett. Mint ismeretes, a segédrendező dolga folyton figyelni a részletekre, a legapróbbakról sem szabad

megfeledkeznie - nos, kiderült, hogy Ames erre nem képes. Ami pedig későbbi karrierjében is hasznos tulajdonság lett volna...

Huszonegy évesen belátta, hogy ezek az utak számára járhatatlanok, és még a sima egyetemi tanulásról és későbbi tudományos karierről is lemondott. 1962-ben visszatért a szülői házba. Apja, látta a fiú elkeseredését és úgy döntött - igazából Rich megkérdezése nélkül - hogy beviszi őt a saját „Cégéhez”, vagyis a titkosszolgálathoz.

A következő öt évben Rich Ames eleinte irodai dolgozó volt a CIA-nál, később egy olyan osztályra helyezték, ahol különféle dokumentumokat kellett elemeznie (erről a munkáról a CIA mind a mai napig nem közölt további részleteket, de sejthető, hogy nem volt ez olyan roppant fontos munka, ha efféle kezdőkre bízták, mint Ames.) Mindenesetre kapott annyi fizetést, amiből finanszírozhatta a továbbtanulást - most egy helyi egyetemre járt, ahol esti képzésen, munka mellett szerzett diplomát. Az lehetett a terve, hogy amint megkapja a diplomát, gyorsan búcsút mond a „Cégnek” - tett is erre irányuló lépéseket, de semmilyen értelmes, neki való állást nem ajánlottak. 1967-ben így aztán kapva kapott a CIA ajánlatán: indul egy tanfolyam olyan belső embereknek, akik már évek óta dolgoznak a cégnél, de igazából nem ügynökök. Ha van kedve - mondták - jelentkezzen tisztképzőre!

És Ames jelentkezett.

Valamit meg kell itt jegyeznünk. Véges végig érezhető volt ezekben az években, hogy a fiatalabb Ames nem érzi magát a helyén. Hogy csak félvállról veszi a CIA-munkát, mert nem erre várt, nem ezt akarta kapni az élettől. Kényszeredetten járt be nap mint nap, mert ide az apja „nyomta be” a maga ismeretségei révén, vagyis hogy Rich Amest még ide is csak protekcióval vették fel... Mindez rossz hatással volt a fiatalember kedélyére. Egyedül akkor mutatott némi valódi érdeklődést, amikor lehetőség nyílt rá, hogy igazi CIA-ügynök legyen belőle. Ez egy kicsit már kezdett neki tetszeni.

Akkoriban kezdett játszani”. Talán úgy gondolta, az ügynöki munkához sem haszontalan, ha a színészet terén szerzett - nem túl gazdag - ismereteit itt is hasznosítja. Hát elkezdte játszani a

folyton jókedvű, dinamikus, már testileg-lelkileg érett, lelkes és vállalkozó kedvű férfit! Ma azt mondanánk, hogy afféle fiatal menedzsertípust alakított, ezt az „imázst” vette fel. Akár egy ruhába, ebbe öltözött.

És éppen jókor, már ami a magánéletet illeti. Ugyanis a tisztképzőn találkozott egy csinos szőke lánnyal. Nancy Sagebarth szintén nem volt már kezdő - volt már egy igazi egyetemi diplomája, amit nemzetközi kapcsolatokból szerzett Washingtonban és ő is a CIA tisztképző tanfolyamára járt. Talán megfordult Ames fejében, hogy nem lenne jó a családban még egy CIA-ügynök - immár a harmadik? - de a szerelem elvette az eszét. Ahogyan az mellesleg szinte törvényszerűen lenni szokott ebben a korban. Elkezdtek együtt járni, aztán minden úgy zajlott, ahogyan az az életben lenni szokott. 1969 május végén már az esküvőt is megtartották.

Ami azt illeti, a család nem szaporodott még egy CIA-ügynökkel. Ugyanis a titkosszolgálat belső szabályzata (akkor) nem engedélyezte, hogy félj és feleség egyformán különleges ügynök legyen a szervezetnél. Nyilván későbbi bonyodalmaknak mentek eléje, amikor kiadták ezt a rendelkezést. Így egyiküknek le kellett mondania a CIA-ról - és a feleség lett az. Nancy és Rich hazaköltöztek Rich szüleihez.

Nancy egy idő után kénytelen volt megállapítani, hogy ez egy igen... hm... különös család. Apa és fia alig beszéltek egymással, de igazából az anyósa is inkább olvasott, semmint beszélt. Mindennapos dolog volt, hogy Nancy csak ült és nézte a másik három embert - mindegyik olvasott valamit és a házban sokszor egész este egyetlen szó sem hangzott el.

Amesre hamarosan külföldi kiküldetés várt. Törökországba irányították, ahol a következő évben szinte „gyökeret kellett eresztenie”, vagyis beolvadnia az ottani életbe, felvenni a ritmust. Hamar kiderült azonban, hogy apjáéhoz hasonlatosan neki sem kenyere a beszéd és a kapcsolatfelvétel idegen emberekkel. Így aztán nem használhatták őt toborzónak, nem tudott ügynököket beszervezni. A második év végére az ő pontjai is lezuhantak oda, ahol nem egészen húsz évvel korábban az apja szintje állott -

vagyis az elérhető pontszámok területén a legkevesebb jó ponttal éppenséggel a fiatal Ames rendelkezett.

Így aztán szép lassan kezdte a lelke mélyén megutálni a CIA-t. A „Cég” egyre inkább azon emberek halmazát jelentette számára, akik folyton őt figyelik, haladását taksálják, visszaeséseit korholó szavakkal büntetik. A Törökországban töltött idő sem hozta meg a szervezeten belüli karriert - pedig nyilván arra is vágyott már.

A fejezet címében nőt ígértünk - nos, ez a nő - akkor még csak - Nancy volt, a feleség. A kezdet kezdetén ez a nő ösztönözhetette volna őt gyorsabb előrehaladásra. Mint oly sok feleség, éppenséggel Nancy is tehetett volna egyet és mást, hogy férjét feljebb lökdösse a ranglétrán. Hogy Rich is legyen már végre „valaki”! Annál is inkább, mert hiszen Nancy pontosan tudta, miről van szó. Nála jobban talán egyik feleség sem ismerte a CIA-t belülről, hiszen ha képzési időben is, de ő is lehúzott ott két évet fiatal diplomásként.

Lehet, közbeszólt a genetika is. Az öröklődés ugyanis hagyott néhány súlyos nyomot a fiatalember szervezetében - az apja után. Például azt, hogy ő is megkedvelte az italt. Gyermekkorában undorral figyelte ugyan, ha az apja részeg volt - most azonban ő is az italhoz nyúlt, hogy valamiképpen ellensúlyozza sorozatos hivatali, munkahelyi bukásait.

Az az ember, akinek itt kellett volna megnyílnia - hiszen van-e arra jobb alkalom, mint egy titkos szervezetben dolgozva másokat is oda beszervezni, egyszerre állni a két világ (az ismert és a titkos) határán és élvezni azt? - inkább magába zárkózott. Amikor pedig felfogta: egyre csökken az esélye, hogy végre valaki legyen belőle még inkább elkapta a kétségbeesés. Ez is olyan, mint a színház, hol jó, hol rossz szerepet kap az ember. De hogy valaki folyamatosan csak rossz szerepeket kapjon...? - magyarázta Nancynek. Vagy inkább magyarázkodott csupán?

Nancy dolga sem volt könnyű. Mint irodai alkalmazottat felvették ugyan az ankarai amerikai nagykövetségre, de nyilvánvalóan csak azért, hogy legalább egy félállást biztosítsanak egy oda irányított CIA-ügynök hozzátartozójának, nem másért. Így aztán ő sem érezte jól magát a bőrében. A feszültségek persze otthon csapódtak le, különösen akkor, amikor Rich megint a pohár fenekére nézett. Pénzük sem volt sok - igaz, nem is kevés. Ankarában a hatvanas években egy külföldi egészen jól elélhetett annyi dollárból, amennyiből otthon sem nyomorgott volna. De mindez céltalanságot takart - az egész életük csak ment, mendegélt előre, hol kínzóan lassan, hol meg túl gyors léptekkel - ám semmi sem történt. Nem volt gyerekük, az egész együttlétüknek egyre kevésbé látták értelmét.

Még ott, Ankarában kezdett repedezni a házasságuk. Végülis szétesett, talán már akkor, amikor még ők maguk sem voltak ezzel tisztában. Bár a köztük lévő feszültség kissé csökkent, amikor végre otthagyhatták Ankarát. Irány az Egyesült Államok!

1972-ben Rich visszatérhetett Amerikába, sőt egyenesen a Központi Hírszerző Hivatal Langley-i központjába osztották be. Emiatt azért Nancy is kezdte magát jobban érezni, ha nem is nagyon.

De Rich-nek mindenképpen megjavult a sora és áldotta azt az ismeretlen személyt, aki döntött. Már éppen azon járt az esze, hogy otthagyja a céget - meg is tette volna, ha biztos lehet benne, hogy kap másféle állást. De ebben egy csöppet sem bízhatott, hát sokáig habozott.

Most, amikor visszajöttek Langleybe, kiderült, hogy nem akárhol fog dolgozni. Feltehetően valakik a Cégnél alaposan megtárgyalták Ames esetét és arra a belátásra jutottak: talán csak nem a megfelelő helyen dolgozott eddig, azért nem tudta kimutatni oroszlánkörmeit...

Röviden szólva, az addigi „ankarai emberünket” a Szovjetunióval és Kelet-Európával foglalkozó osztályra tették. Ez igazi munka volt, és Rich rájött a dolog ízére. Abba a csoportba

került, amelynek egyetlen feladata volt: valamiképpen beszervezni minél több szovjet állampolgárt, akik az Egyesült Államokban dolgoztak. Ezek többsége „diplomata” volt, no persze a valóságban kémek, akiket Moszkva mindenféle diplomáciai fedésben küldött New Yorkba, Washingtonba, Los Angelesbe és más nagyobb városokba. Hol kereskedelmi ügynökségek, hol a nagykövetség, hol a konzulátusok, hol kulturális szervek, hol pedig (a legnagyobb számban) az ENSZ körül felépült szervezetekben és intézményekben dolgoztak ezek a szovjetek és kelet-európaiak. Végző soron csak hivatalosan odaküldött oroszokból volt majdnem ezer fő akkoriban az USA területén és számuk egyre nőtt.

Ez a CIA-csoport ezt nézte ki vadászterületének. Hasonló csoport működött természetesen a moszkvai KGB-ben is. Ott még könnyebb dolguk volt a szovjeteknek, mert a nyugati diplomaták engedély nélkül nem hagyhatták el Moszkvát, a szovjet ügynököknek pedig minden módszert megengedtek, csak hogy beszervezzenek valakit Nyugatról. A csapdába ejtés, a zsarolás Moszkvában szinte mindennapos akciónak számított.

A CIA ritkán használt ilyen módszereket. Amikor Rich Ames beszállt ebbe a játékba, 1972-t írtak és még teljében volt a hidegháború. Az oroszok éppen elveszítették az űrversenyt, amelyben amúgy is tisztességtelen eszközökkel vettek részt (lásd például Gagarin ál-űrrepülését, amelynek megrendezésére azért volt szükség, hogy a Szovjetunió váltig állíthassa: ő küldött elsőnek embert a kozmoszba), vagy azok az aljas kis trükkök, amivel az Apollo-11 első Holdra szállását akarták megakadályozni vagy legalább megelőzni egy odaküldött űrhajós nélküli szondával. 1972-ben tehát a CIA „Szovjetunió és Kelet-Európa Hadműveleti Osztályán” dolgozó Rich Ames egyre szebb eredményeket tudott felmutatni. Rich dolga volt, hogy a kapott adatok alapján minden egyes USA-ba küldött oroszról megállapítsa, vajon alkalmas lenne-e beszerzésre, vagy ha nem, miért nem? Ha igen, miért igen, és hogyan lehetne közeledni hozzá? Mi az, amivel az illetőt meg lehet nyerni az együttműködésre?

Nem könnyű feladat ez olyan embernek, aki sohasem látta a szóban forgó jelölteket. Csak fényképe és (hiányos) életrajza van róluk, no meg itt-ott hallott pletykák az illetőről - szokásairól, viszonyairól a családdal, kollégákkal, főnökeivel. No meg egy leírás arról, hol dolgozik, ott mit csinál, hogyan él, milyen a napi beosztása, mi a hobbjá stb.

Ames valósággal szárnyakat kapott ettől a munkától. Fölöttesei csak csodálkoztak, aztán kénytelenek voltak a jó pontokat" felsorakoztatni a személyi lapján - végül már egészen jó ügyöknek, használható munkatársnak bizonyult! Elemzései mélyrehatóak voltak és mivel mindig sokat olvasott, hát a stílusa egyenesen lehengető volt, megnyerte a főnökök tetszését és növelte Ames jó hírét előbb csak az osztályon belül, később már szélesebb körökben is.

Mivel Amesnek volt nyelvérzéke, hát beírátták egy orosz nyelvtanfolyamra is, ami különben egyáltalán nem volt kötelező azoknak, akik ebben a csoportban dolgoztak. A második évben itt is nagyon jól haladt, dicséreteket aratott le, szaporodtak a pontjai. Ez teljesen új érzés volt számára. Harminc éves múlt és most először érezte: mások is értékelik azt, amit tesz. Mióta a középiskolában néhány kabaré-tréfában szerepelt és nevettek, megtapsolták - nem érezte, hogy másoknak tetszik a munkája.

Hamarosan egyike lett annak a pár embernek, kik az ellenség nyelvén képesek voltak beszélni. Mert már olyan szinten elsajátította azt a nyelvet. Észak-Virginiában vettek egy szép lakást Nancyvel, aki különben elintézte a bankhitelt is, így a 40 ezer dolláros ház megszerzése nem jelentett nehézséget. Már csak azért sem, mert hogy, hogy nem - éppen Nancy apja volt a bankár...

Ettől függetlenül Nancy és Rich útjai kezdtek elágazni. Az asszony részt vett egy választási kampányban, ahol demokrata jelöltje befutott és tagja lett a kongresszusnak - az illető attól kezdve munkát is adott az asszonynak a saját stábjában. Nancy ily módon - amerikai értelemben, persze - politikával kezdett foglalkozni. Rich viszont ugyanekkor új tulajdonságokat kezdett

mutatni kollégáinak. Olyasmiket, amit azok bizony soha nem sejtettek volna.

Egy karácsonyi fogadáson Langleyben, éppen a szervezet központjában egyszer véletlenül rányitottak egy ajtót - hát éppen egy titkárnővel szeretkezett egy íróasztalon. Más alkalommal meg azt vették észre, hogy egy nő orális szexet gyakorol vele, munkaidőben... Mivel ez még az 1970-es években történt, hát nyilvánvalóan nem vették olyan komolyan. Ma ezért valamiféle büntetés járna, ami nyomot hagyna a személyi lapján, sőt a szakmai minősítésében is. Abban az időben az akkor még nagyon is férfiközpontú szervezetben a kollégák Ames neve hallatán, vagy a férfi láttán csak elismerően kacsintottak. Őszintén szólva senki sem gondolta volna az addig oly szerény és visszahúzódó kollégáról, hogy ilyesmire is képes. No persze, azért jó pontokat sem kapott érte.

1976 nyarán megint történt valami.

Rich annyira már nem volt Nancy-függő, mint Ankarában vagy valamivel később. Az útjaik, mint fentebb írtuk, már kezdtek elválni egymástól. És bár bizonyos, hogy Rich Ames számára Nancy volt az első igazi nő, aki egyáltalán szóba állt vele - most már volt annyira magabiztos, hogy kikezdett másokkal is. Elsősorban persze a CIA-nál dolgozó női kollégákkal, legtöbbször titkárnőkkel. Azok között mindig akadtak olyanok, akik szívesen anyáskodtak egy náluk fiatalabb férfival. Vagy éppen azért kedvelték meg Amest, mert vagy tíz évvel volt náluk idősebb és úgy hitték, még nagy karrier előtt áll? Hogy majd elválik és feleségül veszi őket?

A bajt az jelentette, hogy azon év augusztusában Aldrich Ames CIA-ügynököt áthelyezték New Yorkba. Mégpedig azért éppen oda, mert osztálya egy orosz beszélő ügynököt akart tudni a nagyvárosban. A helyszínen, ahol az ENSZ szervei működtek és ahol az összes Amerikába küldött orosz ügynöknek legalább a fele nyüzsgött.

Nancy viszont csak kelletlenül hagyta ott a régi házat és környezetét. Le kellett mondani politikai munkájáról is - no, nem sokáig. Talált egy politológiai jellegű intézetet, ahol azonnal felvették, amikor elmondta, hol dolgozott addig és hogy egy időben CLA-elemző is volt. Alighanem jól dolgozott, vagy legalábbis jól adminisztrálta magát (hja, a jó „piárnak” nincs párja!), mert sebesen száguldott felfelé a ranglétrán. Nem sokkal később már vezető állásban tündökölt. Ugyanakkor közölte a férjével: esze ágában sincsen vele járni a fogadásokra, vacsorákra, mert normális életet akar élni. Semmi kedve kémjátzmákban részt venni. Végső soron ennek a bejelentésnek nem volt nagyobb tétje, hiszen ők ketten nem is nagyon éltek már együtt.

Rich Ames számára a CIA bérelt egy lakást az ENSZ-székház közelében, a keleti 54-es utcában. Mindjárt az elején ki kell jelentenünk: Ames ezzel a városcterével igen jól járt. Képzeljük el a külsejét: bajuszos, szemüveges, sötéthajú fiatal férfi volt, meglehetősen elhanyagolt külsővel. Langleyben, a CIA központjában sem ezt nem nézték jó szemmel, sem azt, hogy folyton dohányzott és emiatt a fogai is sárgák voltak (ma már nem nagyon vesznek fel megrögzött dohányosokat titkosszolgálati munkára, hisz ha valaki már egy ilyen kisztíű csábításnak, mint a nikotin sem tud ellenállni, arra komolyabb titkokat vagy ügyeket sem lehet bízni...). Hanyagul öltözött és viselkedett, ami szembetűnő volt az intézmény katonás rendet követelő központjában.

New York viszont, mint köztudott, maga a szabadság és szabadosság városa, ahol mindenkinek mindent elnéznek. Ez az ember ott aztán egyenesen a helyén volt! Zavartalanul beleolvadt a város külsejébe, a lakosok többségének szellemiségébe. Nagyon is odavalónak tűnt és ez is segítette a munkáját. Ráadásul olyan főnöke lett, aki maga is megivott naponta pár pohárral és hamarosan ezeket a poharazgatásokat közösen celebrálta a két ügynök.